

“תערוכות תל-אביב ורמת-גן” / הארץ / 21.12.62 / תע' יחיד / בית צבי / רמת-גן

רישומים שהם התרשמויות מסע וציורי שמן שנושאם גופים, שצוירו בחמש השנים האחרונות, הם מרכיבי תערוכתו של דב מדזיני. סגנון ציוריו של דב מדזיני הוא השמן, כשהצייר בונה את משטחי הצבע בצורות גיאומטריות מוגדרות, מסומנים משטחים אלה ומוגדרים היטב על ידי הקו בתפיסה קווית מובהקת. בדרך הטבע אפשר להכיר בנקל את יסודות הסגנון של כל צייר, בעיקר ברישומיו, ואפשר לשער שכאשר סגנון זה הוא ליניארי. יופיע בטהרתו ובבהירות הרבה ביותר ברישום. במפתיע אין הדבר כך ברישומיו של דב מדזיני. הגורם לכך הוא השוני היסודי בתפיסה ובתפקוד על הרישומים מזה של הציורים. רישומים הם יותר בבחינת רפורטאזות שנושאייהם נופים, בהם נתקל הצייר במסעותיו השונים ושאוירתם קטמה לו והחליט לרשם לעצמו בקו כשם שתייר אחר מצלם בעזרת המצלמה. רישומים אלה הם מעין דפים באלבום מסעות הכולל התרשמויות ורישומי הווי של אווירה ומקום. אין כאן תהליך בנייה ציורי שבו אחראי הצייר להתפתחות כל קו וצורה וחלוקתם-ארגונם על משטח הנייר. דב מדזיני מבחין היטב בהבדל בין רישומי-התרשמות אלה ובין תהליך ציורי עקבי ובנייני.

271 ואמנם ציורי השמן של דב מדזיני נבנים בדרך הרבה יותר מאופקת ובניינית ובגישה גראפית ואינטלקטואלית מיסודה. פיתוח התבנית הצורנית בציורי השמן שלו מתחיל בהקציית משטחים מוגדרים היטב ע"י קו ובעלי אופי גיאומטרי. משטחים אלה המחלקים כבר מתחילה את משטח הבר, מותחמים היטב ע"י הקו המשמש קואורדינטות צורניות גם למשטחי הצבע.

המשטחים הנוצרים ע"י הקו ממולאים ע"י הצבע תוך שמירה על איזון דקורטיבי צבעוני בין הצבעים השונים. עד כאן התהליך הוא תהליך בנייה ציורית מופשטת למראית עין, אך בעצם הצבת הצורות הראשוניות ותחומן ע"י הקו, עוקב דב מדזיני אחרי נושא פיגורטיבי ואותו הוא מעצב דרך צורות אלה. אם לנסות ולציין בחלוקה (מכאנית במקצת) את המטרות אליהן הוא שואף להגיע דב מדזיני, יתקבל משהו מעין זה: (א) רקונסטרוקציה של נוף דרך השימוש ביחידותיו האופייניות, (ב) ארגון יחידות אלה לחלוקה גיאומטרית מאוזנת בשטח, (ג) שימוש בצבעים ליצירת אווירה של הנוף המאורגן מחדש ולמתן האספקט האסתטי-דקורטיבי למוצר המוגמר. דרך ציור כזאת היא דרך סינתטית במהותה ואופייני מאוד לציורו של דב מדזיני שהוא מוקצה ומבוצע בניגוד למצויר. גם הקו וגם משטח הצבע הם גראפיים בעיקרם, ולמרות שיחידות אלה הן יחידות בעלות רגישות רבה מטבען, לא באה רגישות זו לידי ביטוי בדרך ההרכבה המכאנית והפונקציונלית בה נוקט מדזיני. השגיאה טמונה אפוא לא בתוצאה הסופית, אלא כבר ביחס ליחידות הראשוניות שנתפסו כיחידות מבנה מתות ומוחלטות, שאפשר לצרפן זו לזו עד כדי מכאניזם שלם. אצל מדזיני קיים באמת מכאניזם כזה, אך זהו תהליך חיבור ולא תהליך של צמיחה, שכל אחד מתאיו חי ונושם וטומן בחובו את סוד השלם. כמעט בכל ציוריו האחרונים בולט תהליך חיבור סינתטי זה, ולכן ניתוח של אחד מהם יכול לתת את המפתח להבנה של כולם. ציורו של דב מדזיני "קורדובה, רחבת יהודה הלוי" מפגין בצורה הטובה ביותר הן את הישגיו של הצייר והן את הפגמים היסודיים שבגישתו. הציור מתאר רחבה המוצגת בחלקו הקדמי-מרכזי של הציור ומסביבו, בצורת "ח", מספר בניינים. הצבע הכללי בהיר ורק כניסות מקומרות כהות נפרצות לתוך הקיר השמאלי, הסוגר על הרחבה. שתי דמויות כהות דו-מימדיות מופיעות על רקע הקיר שאחרי הרחבה מימין ודמות ילדה המקפצת על חבל ועטויה בגד בהיר, מופיעה על הרחבה עצמה לשמאל ממרכז הציור והרחבה. כמעט כל האלמנטים הציוריים בציור זה הם גיאומטריים - הבתיים, הרחבה, העצים והקשתות הכהות נוחים מאוד לעיצוב גיאומטרי והעצים מותחמים ע"י קו מתאר עגול ושחור, הנותן להם אופי גיאומטרי כשל כדור ירוק הנתון על מקל. על רקע גיאומטרי זה מופיעות שתי הדמויות השחורות, שלמרות צורתן המסוגגנת הן יוצאות דופן במערך צורני זה. הטענה האפשרית, שלאחר ככלות הכול זהו ציור פיגורטיבי, והדמויות השחורות מועילות, ואפילו הכרחיות, להדגשת האור החריף וחסר הפרשות של המקום (קורדובה), נסתרת ממש מיד ע"י הכנסת ריבוע כחול מאחורי הנערה המקפצת על החבל, ושתפקידו הבלעדי הוא גראפי (להבליט את תלבושתה הלבנה של הילדה) והוא חסר כל הצדקה פיגורטיבית סבירה. ולא זו בלבד, אלא שגם כל מערך העומק שבציור נסתר מיד ע"י ריבוע כחול זה. אם רוצה מדזיני לבנות מערך צורני מוחלט (וסטאטי) לשם מה מופיעות בו הדמויות שהן בעלות סגנון צורני אחד? או, אם יש ברצונו של הצייר למסור אווירה כזאת, מהיכן באים האלמנטים המופשטים ומדוע החריגות השונות של מימד העומק (שהן ללא סיבה!). ניתוח דומה של הציור "טרה די סיינה", יראה שגם הסגירה של הציור אינה טבעית, אלא שרירותית ולנוחיות דקורטיבית בלבד. דומה שדב מדזיני חפץ בשני העולמות - הצורני והסיפורי - כאחד, וכך נמצא קירח (לפחות באופן חלקי) מכאן ומכאן.